

5E MONTESSORISCHOOL WATERGRAAFSMEER IN AMSTERDAM: EFFECTIEF EXPERIMENTEREN MET WETENSCHAP & TECHNOLOGIE

De 5e Montessorischool Watergraafsmeer (5MW) in Amsterdam heeft de laatste jaren flink geëxperimenteerd met verschillende aanpakken in zijn primair onderwijs. Centraal stond daarin de Onderzoekend en Ontwerpend Leren (OOL) aanpak. Dat vergde aanpassing, bijvoorbeeld van leerkrachten die hun vaste werkmethodes moesten loslaten en erop moesten vertrouwen dat ze desondanks tot een dekkend aanbod konden komen. Nu formuleren kinderen in groep 7/8 zelf onderzoeksvragen.

Onderzoeken en ontwerpen

Sinds een aantal jaren is 5MW, met de ondersteuning van SLO, aan het experimenteren met Wetenschap & Technologie (W&T) volgens de aanpak van Onderzoekend en Ontwerpend Leren (OOL). Dat heeft positieve ervaringen opgeleverd die hebben geleid tot een aanpassing van het curriculum naar een brede ontwikkeling van de leerlingen en de daarmee samenhangende verbreding van de pedagogische en didactische ontwikkeling.

OOL levert de school veel op: onder andere reflectie van de leerlingen op hun werk, vaardigheidsdoelen en uitdagingen voor elke leerling door diversiteit in elke opdracht. Verder geven de leerkrachten aan dat taal en rekenen echt 'moeten staan' in de groep. Binnen OOL komt dat op praktische, functionele wijze aan bod in bijvoorbeeld woordjes schrijven bij een ontwerptekening, of het maken van een schriftelijk verslag.

Knelpunt bij het werken aan Wetenschap & Technologie en OOL is het werken met een methode die uitgaat van klassikale instructie (Kosmisch onderwijs, Da Vinci). Dat heeft de school veranderd in individuele instructie of instructie in kleine groepjes. Ook leerlingen geven elkaar instructies. 5MW stelt dat dit de leeropbrengst verbetert.

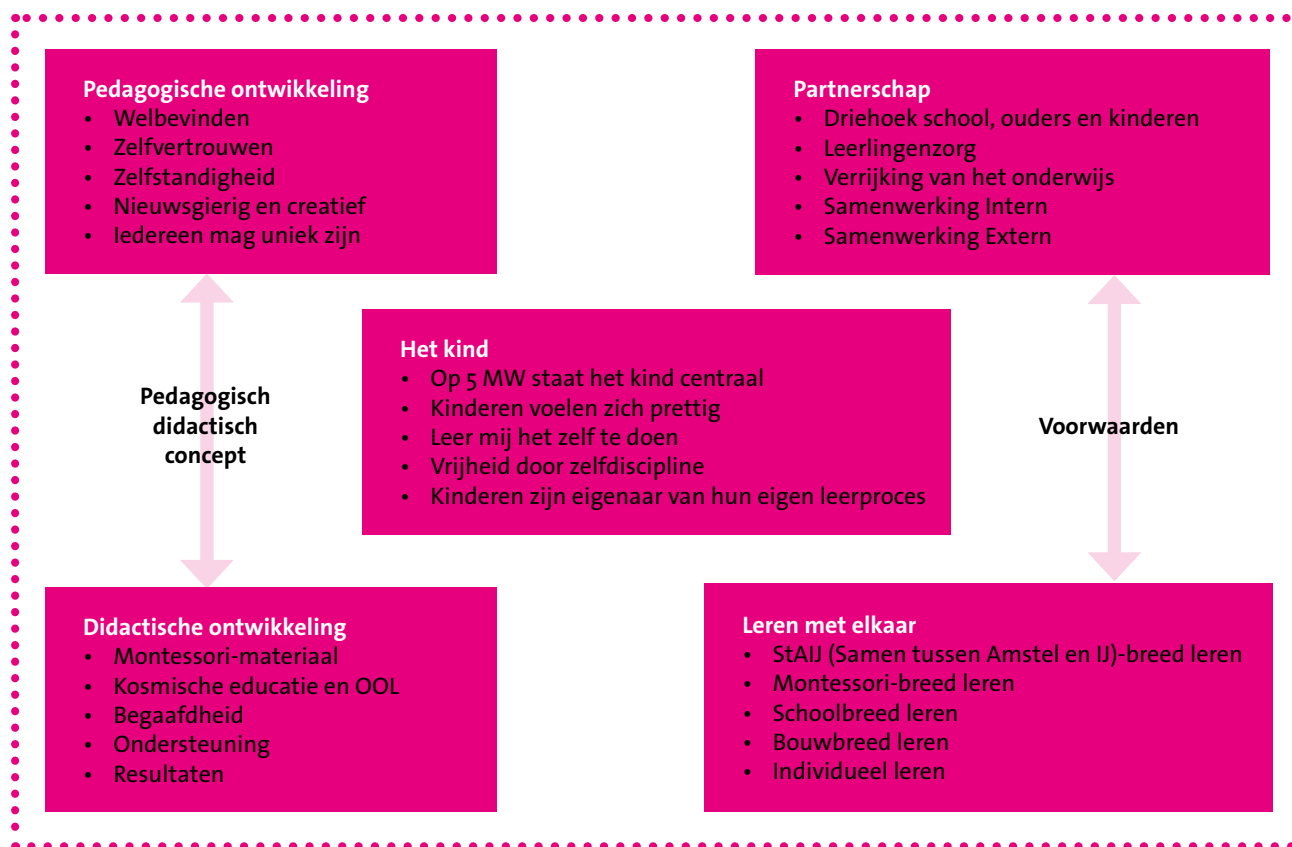
Schoolplan

Dit voorjaar heeft de schoolleider met zijn uit vijftig professionals bestaande team tijdens een studiedag

de koers en de werkwijze voor de komende drie jaar vastgelegd in het schoolplan. Dat is gebeurd vanuit een goed gevoel: het team is trots op wat het de laatste jaren via OOL heeft bereikt. Centrale vragen waren: 'Waar staan we?' 'Waar willen we naartoe?' 'Hoe gaan we dat doen?' Gekozen is voor vijf verschillende elementen die met elkaar samenhangen: pedagogische

ontwikkeling, partnerschap, het kind, didactische ontwikkeling en leren met elkaar.

Vanuit dit schoolplan maakt elke bouw eigen plannen waarin bouwspecifieke keuzes beschreven staan. De bouwen presenteren hun plannen aan elkaar tijdens een plenaire bijeenkomst.

“Net als in een jamsessie van bijvoorbeeld de band van Jimi Hendrix is experimenteren voor leerkrachten een onmisbare, inspirerende en plezierige manier om nieuwe aanpakken en instructies te ontwikkelen. Nieuw repertoire dat uitdagend is en de leeropbrengsten van de leerlingen zal verbeteren.”

Leerling als uitgangspunt

Nadat in eerste instantie de OOL-aanpak ingebracht en ontwikkeld werd door externe experts en stagiaires van de pabo, wilde de 5e Montessorischool Watergraafsmeer vervolgens komen tot betekenisvol onderwijs voor leerlingen. Dit door hen ruimte voor eigen ontwikkeling te geven, meer specifiek door de (onderzoeks)vragen van de leerlingen als uitgangspunt te nemen. Dit past in de Montessori-zienswijze, maar is om verschillende redenen niet eenvoudig.

Er kwamen thema's op tafel die te abstract waren, of te tijdrovend om het in lessen om te zetten. Daarbij kwam nog dat de gedachte dat meer vrijheid voor leerlingen automatisch meer vrijheid voor leerkrachten betekent, een misvatting bleek. Het vraagt juist veel van leerkrachten, die ook moeite hebben met het doorvragen bij leerlingen om zo een onderwerp verder uit te bouwen of een andere richting te geven, zonder daarbij teveel te sturen. Er ligt nu een compromis op tafel waarvan de school denkt dat het beter zal werken: een fasering waarbij in groep 1 en 2 de leerkracht nog de onderzoeksvragen formuleert tot groep 7 en 8 waar de leerlingen zelfstandig deze vragen kunnen maken.

Overigens is het de bedoeling dat ook de leerkrachten onderzoekend en ontwerpend bezig zijn. Dat is voor velen van hen (binnen de hele groep, maar vooral de oudere leerkrachten) niet gemakkelijk, gewend als ze zijn om vanuit methodes te werken. Ze willen vasthouden aan hun programma en aan wat zij vinden dat dagelijks aan de orde moet komen.

Tips

- Zorg voor een consistent en onderbouwd verhaal over veranderingen en de wijze waarop je die op je school wilt doorvoeren. Ook zwakke scholen krijgen dan een kans van de Inspectie.
- Voor een goede invoering van OOL bij science, wetenschap en technologie zijn een expert en ervaringsdeskundige leerkrachten op dit gebied onmisbaar.